

LA TRALLA

SURT EL
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

"La Publicidad,, contra'l descans de l'obrer

Diumenge passat, aquest diari, vergonya de la premsa barcelonina, quina única finalitat es la persecució dels cèntims dels desvalguts encare que pera conseguirlos li sia precis, y aixis es, comercejar ab concienias y encendre en els cervells enfosquits ambicions y desitjos impossibles; aquest diari que alardeja de democràtic y amic dels obrers, aquest mateix diari que pera conseguir els cinch cèntims (y no'ns cansarém de repetirho) enlaira butxins y demana sang obrera pera venjar la sang aristocrata que una ma traidora feu derramar en el Liceu; aquest mateix diari quinas columnas van plenas de suscripcions, per as ó per nefas, de las que may se'n veuen fruyts positius, suscripcions que no son mes que sangrias obertas per la mala fé en els mateixos muscles que produheixen migrats jornals dels quins ne surten las quantitats suscritas; aquest mateix diari, aquesta *Publicidad* avans Weylerista, Polaviejista, Castelarista, mes tart Salmeroniana, detentora d'en Pi y Margall en vida y hipòcritament amiga d'en Pi quan ja fou mort; aquest diari que predica y descobreix drets pel poble y que fa veure que vol reivindicar sa personalitat social aquest diari contra tota lley, contra la lley d'humanitat que demana y exigeix descans pera'l pobre treballador que sua tota la setmana, publicá una fulla'l passat diumenge burlant la solidaritat que deu regnar entre la premsa diaria, y junyint als obrers manuals y intellectuals al treball ilegal que la mesquina ambició'ls hi feya pèndre.

Es en va que, com ignoscentment afirmava en dita fulla, nos digui *La Publicidad* que no la guiava l'interés del lucro, es en va que's proposhi ferho creure al confiat públich que la llegeix. S'ha vist mes clar que may, aquest cop, puig de notar es que'l periódich mes *demócrata* (?) de Barcelona ha infringit la lley beneficosa als obrers, ha explotat á n'aquestos y ha explotat al públich fent éll negoci rodó puig per cinch cèntims ha venut lo que no'n val dos ja que sols donava una fulla sola, espayada la composició y ab la particularitat de no publicar-se cap mes diari aquell dia.

¿Es aixó un procedir digne? Son amichs de l'obrer els qui de tal manera obran? No es aixó una baixesa, una falta de solidaritat, una ambició descarada d'arrepregar quatre quartos á costa fins de la propia dignitat?

Nos dirán que'ls obrers de *La Publicidad* n'están contents perque aixís cobrarán un jornal mes.

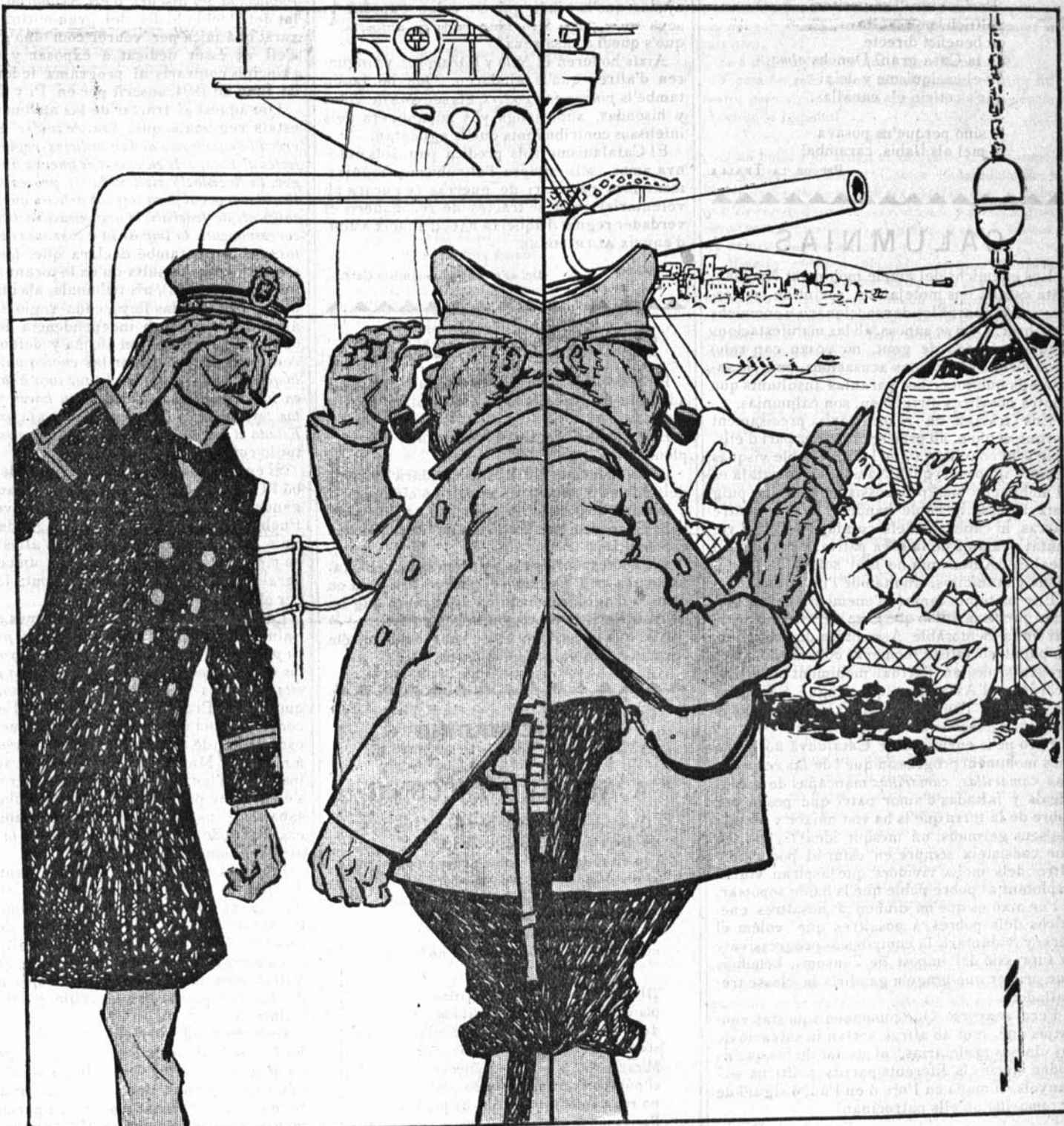
¿Y no podría *La Publicidad*, ja que de tan demócrata s'alaba, donar l'exemple, y tenint en compte els milers d'exemplars que segons ella afirma tira lo que li produhirá grans beneficis, abonar als seus obrers el jornal del diumenge y ferlos descansar?

¿Qui hi respondrà res á n'aixó? Qui podrà defensar el procedir de *La Publicidad*? Els obrers honrats que'n prenguin nota.

GNOM

DON MANEL PLEGA

No s'ho creguin que dediqui ni una sola fuetada al escàndol que va haverhi al safreig de can Garlanda. Totas aquestas escenas, tota aquesta requincalla de porquerias, d'insults, d'imprecacions y trompadas, ab la eterna trencadissa

L'espanyol. — Tengo órdenes de mi Gobierno de hacer respetar la neutralidad, y, por lo tanto, no permitiré de ninguna manera que la escuadra rusa se aprovisione.

El rus. — Molt be, senyor Comandant: Se'n pot anar descansat.

El rus.—Apa noys, brillo, que si no carreguem carbó á Espanya, no trobarem cap nació que'ns ho permeti.

d'un centenar de campanas, que al Congrés se verifica com qui diu dia per altre, ja ni casi preocupan y no tenen la importancia que busquem en els assumptos culminants de la setmana; es cuestió de bugaderas de certa mena de talla, es la feyna que alimenta la política d'Espanya, y aixó del fàstich que dona la gent hi gira la cara. Lo que interessa de sobras y que mereix quatre ratllas de condol y de respecte perque fereix á la patria, es que en Planas abandona el *Cassino de la gana*,

destruhint l'últim refugi dels monárquichs de camama, que algun pocasolta creya de molts anys que feya malvas. Donchs are van reunir-se, segons la premsa explicava, el President y la Junta que serian tres ó quatre, la fortalesa que quedá d'aquella preponderancia que tenia á Barcelona l'hereuher del pobre Cánovas. Allí parlant ab franquesa y aixugant alguna llágrima, Don Manel va di á la Junta que ab molta pena deixava el directori polítich pel descans y pau de casa, y podian rompre filas,

si filas hi havia encara. Una decisió terrible de las que mouhen y aixafan, al extrem que jo ho deploro, y no parlo pas ab guasa, no imagino perque tira las pantorrillas en l'ayre, vosté que porta la historia mes virtuosa y mes santa, que va fer que Barcelona fos potentia y envejada, creant centres de cultura, fent edificis y fábricas, que va descobrir *artistas* com en Samaranh y altres, que va fer que la Pubilla no tingués de passar ansia per emplear la moneja que la gran ciutat pagava,

tenintli sempre ben neta la desventurada caixa, que repartia destins entre personas honradas, obligant al Municipi á que no pagués canallas, ni Nelos, ni pinxeria d'electorals martingalas, que va lograr la delicia de la capital en massa, obrant ab tota justicia, aborrint de cor las trampas, fugint d'odis y rancúnias, y matant dolors y gana, y després d'aquesta feyna tan meritória y honrada, abandona Barcelona y decideix retirar-se de la política activa y fer la vida de casa? ¿Que no veu que se l'estima? ¿Que no sab que farà falta? ¿Per ventura'l seu criteri polítich, no resultava, en benefici directe de la Casa gran? Donchs alma, ab el caciquisme y deixi que's retirin els canallas, jo sinó perque'ns posava la mel als llabis, caramba!

PEP DE LA TRALLA

CALUMNIAS

Los enemichs del ample mohiment Nacionalista catalá, ens motejan tot sovint ab las depreciativas paraules de reaccionaris y enemichs del obrer. Com se suposa, ab las manifestacions d'aquesta mena de gent, no posan cap rahó prou forta á n'aquestas acusacions, puig ja saben ells que totas las paraules insultants que contra nosaltres dirigeixen, son calumnias.

Ens tractan de reaccionaris precisament perque veuen, ab prou recansa per part d'ells, (que'ls hi convindria que'l nostre poble visqués sempre ignorant) que'l Nacionalisme catalá es el mohiment més progressista que hi ha; puig baix l'ample y noble bandera de las quatre barras, hi caben tots els catalans de bona voluntat aymants de la seva patria, y perque son ideal es l'Autonomia no tant sols la de las regions y municipis, sino també l'individual.

Ens motejan també d'enemichs del poble, quan precisament lo que nosaltres varem acordar en la memorable Assemblée de Balaguer, el partit socialista (nomenat com un dels més progressistas en l'actual mohiment obrer) ho acordá en l'Assamblea que tingué á primers de Maig de l'any que som, aixó es, 10 anys després d'haberho nosaltres acordat.

Pero pe'ls enemichs de Catalunya no hi ha més mohiment progressiu que'l de las respectivas camarillas, camarillas mancadas de nobles ideals y faltadas d'amor patri que posan per sobre de la terra que'ls ha vist náixer y ab ella als seus germans, un mesquí ideal (?) polítich que consisteix sempre en estar al poder un ó altre dels molts vividors que aspiran viure explotant al pobre poble que'ls ha de suportar. Per aixó es que'ns diuen á nosaltres enemichs dels pobres; á nosaltres que volém el serví voluntari, la contribució progressiva y la supressió del impost de consums, beneficis que primer que ningú'n gaudiria la classe treballadora.

Pero, senyors: ¿Qué componen aquestas ventatjas que, junt ab altrás, serfan la salvació de las classes proletarias, al costat de las que'ns poden oferir els diferents partits polítichs espanyols, si mana en Pere ó en Pau, ó sigui'l de la camarilla qu'ells patrocina?

SANCH DE PUSSA

Octubre 1904.

HORRIBLE SARCASME

La lectura dels telegrams d'aquestos darrers díes, referents al conflicte (?) anglo-rus, ens ha posat una vegada més de manifest la traydoria d'aqueixos Isars, d'aqueixos Emperadors, d'aqueixos autòcratas que disposan de la vida de llurs súbdits com disposavan els negreros de las dels esclaus.

No'n tenen prou d'enviar milers y milers d'homes al *escorxador* qu'encara s'atreveixen a parlar del arbitratge. Y es clar: l'Emperador de totas las Russias, el senyor de vidas y hisendas, el *gran home* (jo li diria *home gran*) que tingué la pensada del arbitratge internacional, mentres fa matar japonesos boy fent morir als seus mateixos germans de Patria, devant d'un nou conflicte, s'alegra de que aquést s'arregli mitjant la intervenció d'altres estats.—¿Per qué avans no demana que s'arregli lo que ja ha comensat y dura fa mesos y mesos sense més profit que'l gran vessament de sang humana?

¿Y per qué l'altre autòcrata, l'altre Empera-

dor, el rey d'Inglaterra s'alegra també de la solució arbitral?

¿Que per ventura té tant petit el cervell, que á forsa d'inventar modas de vestits, de barrets, de sabates y de guants, no's pot recordar que també ell feu valguer la forsa bruta pera domenyar un poble lliure per sas costums, lliure per son valer y son saber, el poble transwalench?

Si'ls catalans havém de fer un diccionari, en ell hi hem de substituir la paraula *Emperador*, pe'l mot *Isar*, la expressió *autòcrata*, per las de *DESDITXATS*, *SARCÀSTICHS*, *DESMORALISATS*, *BUTXINS DE SOS GERMANS DE PATRIA*.

A n'aixó tendeix nostra idea. Els catalans som, en aquest ordre de cosas, els únichs, els verdaders socialistas. Per aixó'ls catalanistas que segons expressió de Mossén Cinto som els verdaders catalans, volém la supressió de las guerras inicuas; si dos reys, si dos emperadors, si dos SARCÀSTICHS volen barallarse, que ho fassin en bon'hora, ells ab ells; qui'ls vulga ajudar que'ls ajudi; qui no vulga exposar la seva vida pera fer valer la seva *autocracia*, que's quedi á casa seva.

Aixís ho feren el *Nelo* y l'*Aragonés* y tingueren d'altres que'ls ajudaren. Que ho fassin també'ls *pinxos dels poders*, els senyors de vidas y hisendas, xupa-sangs y'ls xupa-diners dels infelissos contribuyents que'ls aguantan.

El Catalanisme sols predica pau, sols ensenya amor, sols enlayra l'altruisme. Y únicament tora partidari de guerras (y encara ab voluntaris) quan se tractés de reconquerir el verdader regnat d'aqueixa PAU, d'aqueix AMOR, d'aqueix ALTRUISME.

B.

Del «Foment Autonomista Catalá».

EL NOSTRE CALENDARI

El día 10 del actual mes acaba'l plasso de admissió de treballs pera'l calendari de LA TRALLA.

El calendari de LA TRALLA farà tronar y plóurer.

El calendari de LA TRALLA cridarà l'atenció dels pobles civilisats y fins dels no civilisats.

Valdrá dos rals, es á dir, ne valdrá vint, pero'l donarém per dos perque's vegi que som espléndits.

Als corresponsals els hi farém bona rebaixa. Sortira pe'l Desembre, perque ara está en camí la magnífica máquina litográfica que ha de tirar l'artística coberta del calendari.

Als que'ns envihin xistos bons els hi dirém "gracias". No val á copiarlos, eh?

DESDE MADRID

A NUESTRO ZACCONNI

¿Quien dijo que Borrás en otro idioma perdiera su encefálica potencia?
¿quien restando su nítida experiencia al rey de duestra escena combatió?
¿quien fué este maniático extrambótico que espúreo se propuso derriberle y su elástica voz ¡infiel! robarle cuando el sin par Borrás rival no halló?

¿Habrás todavía algún lunático platónico infeliz que no se rinda delante la ovación que aquí le brinda sin distinción el pueblo de Madrid?
Mirando la figura del estíptico el público declaróse vencido no ruge ya el león; es que ha perdido Borrás ¡oh el gran Borrás! venció en la lid.

Domina nuestro emético dramático el aciento feliz del dulce idioma cual otro metafórico Mahoma que enfático no entibó ¡no! su voz Se mueve con tal brillo allí en las mesas que quien no conociera que hace drama creyera que magnánimo la trama era invención feliz del gran precoz.

El trágico rñgir, tierno y sencillo dibújase frenético en su cara de la elegante forma á la más rara se pasa del principio hosta el final Y con una ficción de sumo escénica los músculos crispados que da miedo describir lo que El hace ¡oh no! no puedo mi estética se rinde ante arte tal.

Su físico par ende metafórico igual al que llevó la vez primera la dama madrilenya lo venera magnánimo, muy lánguida y feliz y temo que á seguir así las cosas si Borrás las creyera complacencia pudiera ¡oh sí! el exótico eminente tener en esta tierra algún deslíz.

¡Oh no! no querrá Dios que mayestático olgún día fatal Borrás se pierda faltándonos su acústica reserva muriera ya el artístico Madrid
¡Oh no! no ha de ser que el gran pictórico simpático pretérito y presente ¡es feroz! ¡es altivo! ¡¡es muy potente!!!
¡¡Luchó con el león!!! ¡¡Venció en la lid!!!

NYAPUS

EN VALLÉS Y RIBOT Y'LS REPUBLICANS UNITARIS

La setmana passada *La Publicidad* venia furiosa per haber acentuat en Vallés y Ribot la nota federal en una conferencia donada en lo Centre Federalista de la plassa de Santa Agna.

¡Quina poca memoria! Ja no se'n recorda *La Publicidad* del discurs d'en Salmeron á l'envelat del Pueblo lo día del gran mitin? Basta fixarsi una mica per véuer com una gran part d'ell va ésser dedicat á exposar y defensar principis contraris al programa federal de 22 de Juny de 1894, suscrit per en Pi y Margall.

Diu aquest al tractar de las atribucions dels estats regionals, que: *han de tindre á son càrrech l'organización de las milicias regionales sujetes al Estat sols en casos de guerra ab l'extranger, la legislación civil y la de procedimientos, la legislación penal para tots los delitos que no sigan calificados de federales, la organización de los tribunales correspondientes, la imposición y cobranza de los impuestos; y como que también declara que: las regiones son autónomas, resulta qu'en lo tocant á milicia (en temps de pau), als tribunals, als impostos y al fer y aplicar las lleys, cada regió se regirá autonomicamente ab independencia del poder central; y en Salmeron afirma y defensa tot lo contrari si al proclamar las *cuatro unidades en lo que toca al ejército, en lo que toca á la justicia, en lo que toca á la hacienda y en hacer y aplicar las leyes; debiendo subordinarse á la unidad del Estado el peculiar poder de todo organismo local; tot lo contrari del Programa federal.**

Si en Salmeron y'ls publicitaris volen de debó l'Unió Republicana, ¿per qué feyan propaganda anti-federal? Y si ell á l'envelat del Pueblo ha fet fá pòchs díes propaganda contraria á la federació, ¿per qué en Vallés y Ribot no pot fer propaganda federal en un centre federal? Es la eterna lley de l'embut: lo ample per ells, lo estret pe'ls altres.

Pero encara hi ha més: afegia més avall en Salmeron en son discurs: *Si de esto se pretendiera pasar habría una confederación cuyos vinculos se disgregarian y por donde pudiera penetrar esta tendencia siniestra del separatismo, y como que'l citat Programa proclama la Federación com á sistema de govern, resulta que aquest espallador de repúblicas tracta de separatista á n'en Pi y Margall. ¡No més faltava aixó! que insultés á l'home venerable, á qui, per més que s'estiri, may podrà arribar ni á las solas de las sabatas. Fins ara aquesta feyna había sigut exclusiva de *La Publicidad*, pero á la cuenta, aixó s'encomana.*

Perque *La Publicidad*, qu'ara es tant delicada que no pot sufrir la més petita alussió ni directa ni indirecta contra en Salmeron, ha tractat de *faccioso y loco peligroso de dejar circular por las calles á n'en Pi y Margall, d'asesinos* als republicans que's van sublevar ab en Villacampa no fá molts anys; ademés de haber dit las mil pestes d'en Zorrilla y del mateix Salmeron.

Un'altra ficada de peus á la galleda sofreix *La Putinera* al afirmar que *el pueblo republicano no se preocupa del federalismo, sino de la cuestión social: porque dona la casualitat de qu'en Salmeron, en lo citat discurs va parlar de tot menos de la cuestión social. Va tractar de ejército, marina, servicios públicos, cuatro unidades, etc., etc., de tot menos de la cuestión obrera. Podrá aquesta interessar als republicans, pero no pas al seu ilustre quefe, y si'l preocupa, no li convé parlarne, tal vegada pensant en las inmensas propiedades que té á Andalucía, y sapigut es que'ls obrers andalusos son, entre totas las regions d'Espanya, els que treballan en pitjors condicions.*

També li tira en cara *La Publicidad* á n'en Vallés y Ribot, que deu l'acta de diputat á la caritat dels republicans unitaris. ¡Pobre Vallés! ¡Casi ens fá llástima! No li ha valgut l'anar tantas vegadas de brasset ab los unitaris; ni'ls atachs que recentment había dirigit als catalanistas; ni'l posar el partit federal als peus de l'Unió Republicana quan las eleccions; ni las fenomenals alabansas á la personalidad d'en Lerroux, á qui, com nostres llegidors recordaràn va calificar de S. Pere de la Iglesia Republicana.

Los republicans de quincalla, pretenfan un gir lo federalisme al carro de las quatre unitats; y en quan ha intentat una petita acció de independencia política, li han retret ab sa proverbial grosseria, que deu á la seva compassió l'acta de diputat, intentant ofegar sa veu ab lo brigit de la massa que no pensa perque ja té

un diari y un quefe que pensan per ella, y donantli á entendrer que si no arrecona la federació, un'altra vegada no será diputat, perque... ells manan.

Y ara una observació final: No's pensin que m'hagi tornat federal. Venero á n'en Pi y Margall, accepto molts punts de son programa; m'agrada son esprit autonomista, pero catalanista de pensament y de sentiment anteposo á tota altra idea la llibertat de Catalunya y á tot altre sentiment l'amor que sento per ma patria estimada; ademés de trobar poca varietat en lo programa federal, y no está tampoch conforme en que l'Estat determini la forma de govern de las regions, puig adorador de la llibertat, crech que cada regió té de tenir la forma de govern que vulgui, segons sa soberana voluntat. Ademés, essent Catalunya autònoma, es accidental que á Espanya hi hagi república ó monarquia. Jo comparo lo poder central á una fera perillosa, que pot mossegar y esgarrapar á las regions quan aquestas no son autònomas; pero donéuloshi l'autonomia y aquesta fera quedarà sense dents, sense ungles, ab un murrió á la boca, fermada ben curt y tancada en una gabiá; y en aquest estat tant poch cuydado dona un govern monárquich com un govern republicá. Molt més se podría dir, pero ho deixarém per avuy.

M. RIU

EL NOSTRE CAMÍ

IV

Com deyam en un de nostres passats articles, l'associació es l'únich medi que pot portar á la classe obrera á fer quelcom de profitós pe'l seu mellorament. Empero es precis entendrer que aquest esforç colectiu, ha d'ésser aplicat en el seu just lloch. Heus aquí lo difícil d'apreciar.

Segles ha qu'existeix un desnivell entre las classes socials, el que porta el descontent entre'ls de dalt y'ls d'abaix, encara qu'en los d'abaix las consecuencias son bon xich més penosas qu'en los de dalt.

La tendencia social avuy existent, de que l'Estat sigui árbitre dels bens comuns, ab tot y ésser una teoria basada ab l'associacionisme, veyém que no es un medi apte per arribar al perfeccionament que tots desitjan, puig encara que'ls homes que portessin el timó de l'Estat fossin els més sabis y'ls més justos, quedan mortas per complert las iniciativas individuals, que al nostre entendrer son las mellors, puig neixen per impuls propi y's desrollan sense las trabas que per forsa han de portar en sí totas las cosas oficials, ja qu'ellas interessan á la marxa general de tot un poble.

Tenint en compte que'ls problemes socials neixen, casi bé tots, del descontent entre las duas classes, capital y treball, podém deduir-ne que la clau d'aquest problema es *l'home buscant el benestar*. Y si aném repassant l'istoria, mireu si'n trovarém de maledrassos produïts per aquest afany, digne per aixó, de poder viure en plé desarrollo de las diversas facultats que integran la vida humana. ¡Mireu á través dels segles, si se n'ha vessada de sanch per la llivertat! y la generació actual, al véuer las lluytas que's desrollaren en passats segles, si bé creyém que poch ó molt nos han acostat á la veritat, estém convensuts de que no son pas ellas las qu'en los temps actuals han de portarnos al cim d'aquest hermós ideal de perfecció humana que á tots nos esperona.

No; no son pas las lluytas sagnantas ab las que podrém resódrer el gran problema de la pau y el benestar social, perque hem d'entendrer que lo que impulsa al home á bàters per la forsa corporal, es el primer instint qu'en ell se desrolla, es l'esclat de totas las passions que's regiran dintre d'ell, y encara qu'en els temps moderns se revesteixi la cosa ab lo nom de dignitat humana, la lluyta d'home á home en lo sentit avants esmentat, será sempre un impuls bestial, que's va refinant per extranya unió de totas las cosas humanas ab los avensos de la ciencia, la quina indubtablement es la que ha d'ensenyarnos, temps á venir, la veritat ab tot lo seu esplendor.

Per aixó, encara qu'en lo nostre entendrer la teoria social, que fá á l'Estat árbitre dels bens comuns, per més qu'estigui basada en l'associació, en la que nosaltres posém totas las esperansas per arribar al fi desitjat, no creyém pas qu'ella sigui la que arregli'ls nostres mals, puig que nosaltres agafém la mateixa teoria, posantla en un sentit més profitós per arreglar los nostres mals d'ara.

Avuy, en lo present la societat no'ns deixa lloch en cap de sos diversos actes de vida, y si no podém fer us del dret que tenim com á homes, menys podém fer estant lo nostre estat de cultura en un nivell tant deplorable.

Per aixó cal que'ns associém, y que l'esforç colectiu el coloquem en el lloch precis, perque ens aixeiqui á un nivell de cultura més alt, per poguer demá imposar la nostra forsa, que será la forsa d'una colectivitat culta, y lliberal perque será culta.

MEMORANDUM

CASAS PERA OBRERS

CARITAT Y JUSTICIA.

Desde la celebració de la Exposició Universal de 1888, la ciutat de Barcelona ha progressat de tal manera y en tots sentits venint a ésser, alcansant tal grau de desenvolupament y transformació l'extranyesa de propis y extranyes, nomenantla fora d'aquí *Le Petit Paris d'Espagne*.

Qui vegé nostra ciutat avants d'aquella memorable manifestació del treball, rodejada, oprimida per sas velles murallas, y la veu avuy, extesa, grandiosa, ab son magnífic enxanxe y sas amplas vías... Tot això ns recorda a un insigne patrici honra y orgull d'aquesta ciutat. Un arcalde que sens nomenarlo acut a nostra memoria al instant: en Francisco de P. Rius y Taulet. A son caracter enérgic y emprendedor, sagell dels fills d'aquest terrer, Catalunya, l'home honrat, l'home il·lustre... A ell es deu tanta bellesa y benefici que disfruta avuy Barcelona. Però no tot es hermos encare.

Un passeig per la Gran-via, Rambla de Catalunya, etc., ab sos edificis, molts d'ells veraders monuments, resulta, en efecte, ennamorador. Però entrém en mil carrers formats per ruinosas cases, quina construcció data de segles, sens cap condició d'higiene, inhabitables, asquerosas, que per abandono desos propietaris las unas y per la escassetat de recursos de sos duenyos per empèndrer son enderrocament y reconstrucció ls altres, son la vergonya de Barcelona y son Ajuntament, queapesar de haber-se reformat l'article 29 de la lley d'expropiació forosa, no empen la Reforma.

¿Quí viu en aquests corrals?

Infelissas familias obreras que per un baix lloguer viuen y dormen allí. Moltes d'aquestas fincas, per no dir totes, no reuneixen cap condició, son veraders focos d'infecció, puig se succeixen las enfermetats y defuncions, sense qu'apenas se procuri desinfectarlas degudament.

Lo propietari, per sa part, res ó molt poch hi guanya, puig com aquestas habitacions son arrendadas per unas pocas pessetas, aquestas se li'n van al amo en petites reparacions, contribució, etc. Es dir, que perden uns y altres.

Com sigui que, enrahonant clar, ab las trasas que portan nostres democráticos Ajuntaments, la reforma no's farà fins á mitjans de segle probablement, just será pensar en altre medi més ràpit pera millorar la condició de las viviendas pera obrers. En això deuen pensar totes las personas aymants de la justicia y la caritat.

Ens referim á aixecar un *barri obrer* pera'l treballador honrat y aymant de sa casa, á un dels aforas d'aquesta ciutat: La Sagrera, per exemple. Construir cases de botiga y un pis per lloguer de 15 pessetas mensuals, y quan las mensualitats cobradas equivalguessin al valor de la finca l'arrendatari entraria en plena possessió d'ella, otorgantseli escriptura de propietat.

Pera realisar tant gran obra, se constituiria una *Societat constructora de casas per obrers*, tal com la que funciona en la Coruña desde 1892, sotmesa á las leys del Dret Civil, quin capital social está representat per accions de 100 pessetas que no devenen interés.

A Barcelona no hi falta bona voluntat ni diners. ¿Quán se realisarà tanta bellesa? No ho sabem.

Ab un Ajuntament actiu, intelligent, compost de personas d'alta y reconeguda responsabilitat, que portés á cab la Reforma interior (ab los fondos del enxanxe, sens anar més lluny) y una Societat que construis barris obrers, Barcelona, la industriosa, la il·lustre, no seria un *petit Paris*, sino una *gran Barcelona*.

Tenim la nova lley d'expropiació forosa, qu'era, al dir de molts, lo gran obstacle de la Reforma. Ja está aquest vensut. ¿Qué esperém, donchs?

Mils y mils d'obers demanan treball, pá; volen donar menjar als seus fills, á sas esposas; están desesperats, volen viure perque tenen dret absolut á la vida... L'hivern s'atansa... Qué esperán, joh, magnánimas autoritats y empresas!...

Ho demaném en nom de la Caritat y la Justicia al Ajuntament, á las entitats particulars, etc., per tot ahont vulga que homes y cors hi hagi. De no posar prompte remey á n'el mal, vindrán tristos jorns sembrats de dol y de dolor per aquesta popular capital.

Nostra ploma está desprovehida d'expressió y finura de frasse; sols desitjem que oblidant la forma pobre, atenguin lo sentit práctic y benemérit d'aquestas ratllas.

Som catalanistas y com aytal idea es veritablement democrática y lliberal y la més avençada, cumplim nostra obligació predicant en favor del explotat proletari, indicant y sostenint totas aquellas idees y projectes que podrian millorar sa condició trista.

Quan se tracta de defensar los drets del pobre, ho fém ab tota l'energia, enteresa y convicció; volém dir que lo exposat en aquestas

ratllas ho sostindré, si no fins á conseguirho (puig aixó es dir molt), al menys fins á ferho recordar á forsa de predicar á n'aquells senyors que son els més obligats á ferho.

Lo pensament aquest no es cosa nova; mes sembla que ja hagi passat á l'història, y aixó precisament volém evitar.

Tots nostres passos s'encaminan á conseguir que's recordin d'atendre'l lema del present article.

Considerém que pera millorar la trista condició del treballador, es precís obrar d'una manera que respóngui á n'aquesta idea, perque ls aytals barris de que havém parlat no resultin una explotació més de las que pesan ja sobre d'ell. Deu ésser, á nostre entendre, una cosa equitativa, justa y profitosa.

ADOLF XIFRA GIRBAL

¡Oh, la Lley!

HISTÓRICH

El día 2 d'Octubre un pagés de Sant Quirse aná ab un espartanyer de Rubí, del que n'era parroquí, á comprá unas espartanyas, y l'amo del establiment digué: *Essent diumenge no puch vendre, perque'm farien pagar la multa*.

Una gitana sentí aquesta relació, y quan sortí'l pagés li digué:

— *Jo diré á l'espartanyer que os vengui las espartanyas*.

La gitana convencé á l'espartanyer y aquest vengué al pagés las espartanyas.

Resultat d'aixó:

Que feren pagar 25 pessetas de multa al pobre pagés per haver delatat la gitana á l'espartanyer y al pagés, donant 10 pessetas á la gitana y 15 pel Municipi.

El pagés, fent mut, se'n aná cap á casa seva.

¡Oh, la Lley!

LL. F. TAMA

¿OBLIGATORI Ó VOLUNTARI?

HISTÓRICH

Passá de Barcelona al cuartel de Vilafranca un esquadró de caballería, y al ésser á Molins de Rey pera allotjar-se á la nit, quatre ó cinch soldats de dit esquadró s'exclamavan dihent: *Lo servey té qu'esser obligatori tant pel rich com pel pobre*, al ensemper que contemplavan la manera que un *sargento reganyut* cridava als soldats.

Un d'ells afegí:

— *¡Que's trist lo tenir que ser soldat!*

Perque veyeu que'l fill del rich no va al servici y'l del pobre sí, parreu d'aquesta manera.

¿A vosaltres que os agradaria més: que cap mare, sia rica, sia pobre, tingués que plorar, ó que ara, que no més ploran las pobres, tinguessin de plorar ricas y pobres?

Demaneu lo servey obligatori no perque hi hagin d'anar tots, sino perque ho sentiú á dir en boca de falsos redemptors que os explotan.

Reflexioneu y veureu que val més que no plori ningú que no pas que plori tothom, y allavors direu ab tota la rahó:

— *Val més lo servey voluntari*.

Y d'aquest modo no veuríau més els quefes com tractan als soldats.

LL. F. TAMA

CASTANYAS RURALS

BROSSA DE VALLS

Lo promés es deute.

Y vaig prometre al fristol de Camps dirli qui era l'*Alsa-Prem* y vaig á cumplirli la paraula.

Pero, aixís com los dots no fan las casas, tampoch veig la necessitat d'escriure noms, que al senyor fristol se li indigestarian sense trenren cap utilitat.

Perque aquets republi-ganas quan están al *candelero* se regeixen per el Códich que va condemná á *Pedrero*.

Alsa-Prem, senyor fristol, es aquell que va firmar aquells infames y asquerosos articles publicats per el *Porllegó* portaveu del cassinet de «L'Apat», desdorant, calumniant é insultant á personas respectadissimas y dignes d'aquesta localitat.

Alsa-Prem es aquell que va fer aquella indecenta y tabernaria campanya en las columnas del *Porllegó* contra 'l Banch de Valls, tractant als respectables senyors de la Junta de l'ladres, *immorals y estafadors*.

Alsa-Prem es aquell que va escriure en lletres de motillo *Legalidad ó sangre* excitant á las masses, mentres feyan la venta en Montblanch del candidat Mir y Miró, igual que Judas va fer ab Jesucrist.

Alsa-Prem es aquell que en mans del Tribunal acusat de impostor, calumniador y difamador, va

fugir per escotilló dihent al juige que la firma dels articles del *Porllegó* era d'en... *Larrux*.

Crech, senyor fristol, que ab aquets datos podré sapiguer qui es l'*Alsa-Prem*, pero no'l busqui en la redacció de LA TRALLA que perdria 'l temps. Busqui en el Cassino de la «Unión Republicana», súbdits del diputat maurista Canals y rebrechs dels farsants Ollé, Padró, Vives, Camps, coix Casas y altres del coro.

Crech estará satisfet ab aquesta relació; ara, si acás vol res més, disposi d'un servidó.

ALSA-PREM

12 Octubre 1904.

♦♦♦

Del Pont de Molins de Rey

Com una en l'home és ta essencia una es també la conciencia, y no es polítich honrat qui no ho es en privat.

Ab un que fos empresari d'algun catau de xibarri, qui essent decent ho sabés, no hi voldria pas res.

Y ab un que's busqués la vida armant d'ossets la partida entre tauls culs de joch, hi anirían ben poch.

Y aixó es perque certas cosas son repugnants y asquerosas, y al qui las fa constantment el tenim per dolent.

Donchs bé, qui fomenta un vici que du á la mort, al hospici ó á la presó als seus germans, per compránsen ell pans.

No té cap dret á ficarse en cóm deurá governarse el poble per anar bé, perque res n'ha de fé.

¡Jo't toth, y quin patriotisme el de qui explota al prohime. ¿Crida justicia, virtud, y'l deixa fumut?

NOY DE MOLINS DEL PONT

♦♦♦

Igualada

¡No es encar lo jorn mortal del raquitich quinzenal plagiari, las Alboradas! Ans de fé'l badall final contestará eixas fuetadas? Si de joya tan preuhada es te de veurer privada nostre noble y lleal ciutat, confesso jo que á Igualada el riure... ja s'acabat.

Don Antoni Campmajó "ex-joven, portá'l timó y el portá admirablement, (?) pro els companys de Redacció.... R. I. P. Amen.

Ja tenen nou Directó que combaterá ab brahó (sic) *El Igualadino* y LA TRALLA. ¡Rezeulos una oració! ¡¡Preparemlos la mortalla!!

FUEY IGUALADÍ

De l'espectacle incalificable que doná'l Congrés de l'Estat espanyol, el disapte passat, en la impossibilitat de donarne compte perque hem tingut de estripar l'original de la *ressenya* que n'havíam fet, puig si l'arribem á publicar nos envian á Ceuta, no en direm mes si no que'ns mou á refermar mes y mes nostras conviccions nacionalistas y nostras afanyes de propaganda, pera lograr que la conciencia catalana no s'embruti ab el llot de la política baixa y detestable que s'estila.

Pensem en Catalunya y no defallim, que la rahó y la justicia s'imposarán á la fi en la nostra terra, si tots hi ajudem en la mida de las nostras forsas.

♦♦♦

El Consell General de Representants de la «Unió Catalanista» ha expulsat al periódich *La Devantera*.

♦♦♦

S'ens assegura que un ex-empleyat en els Jutjats de Sant Gayetá, molt conegut per las sevas trapis-sonderías aspira á la plassa d'administrador d'una important entitat d'aquesta ciutat.

Encare que sabem que'l *fulano* sab fer molt bé *comedia*, no li valdrán els seus rápits cambis de plorar y riure segons lo que *apunten*. LA TRALLA vergassejará al *quidam* si logra ab las sevas pamplinas fer creure á la Junta de dita entitat, que es una per-

sona decent; tingui per segur que demostraré que es de molt menys de cinquanta.

♦♦♦

¿Recordan aquell tipo que's posava á las targetas *Fulano de tal amigo de Guerrita?* Donchs lo mateix farà en Junoy.

L'altre dia *La Putinera* insertava un telegrama en que la Fraternitat Republicana de la Gran Via lo saludava *como amigo de Lerroux*.

Aquesta vegada si que m'han fet gracia 'ls fraternals. Farian *patxoca* unas targetas que diguessin: *Emilio Junoy amigo de Lerroux*.

¡Ay, Negret! Me sembla que de secretari de la Joventut Católica que has sigut, aviat ascendirás á secretari del Emperador del Paralelo.

♦♦♦

Lo diumenge passat los obrers de *La Publicidad* van ser obligats á treballar á la tarde pera compondre y tirar lo mitg número que va sortir al vespre. La excusa que donava era molt *publicitaria*. *La sogá ó se rompe para todos ó para nadie*. ¿No fa treballar lo President del Consell á ne'l Congrés en diumenge? donchs també jo vull fer treballar als caixistas.

Es á dir, va voler imitar á n'en Maura. Y pera fer més negoci no més va donar mitg número; pero aixó sí, lo feu pagar al preu de sencer. ¡Y visca la igualtat!

♦♦♦

Quin bullit s'ha armat ab motiu de la conferencia d'en Vallés y Ribot al Centre Federalista de la Plassa de Santa Agna. *La Publicidad* nos fa saber que als republicans *molesta, ofende y subleva* qualsevol nota contraria a la «Unión», ó siga á las cuatre unitats d'en Salmeron.

¡Molesta, ofende y subleva! Com que l'Emperador del Paralelo va dictar aquell célebre «orden y mando» que exigia que votessin aquella candidatura municipal, que en acabat ha resultat *castanya*, ara tots los fraternals s'han sentit *emperadores*, y'ls *molesta, ofende y subleva* que hi hagi federals que vulguin ser federals.

♦♦♦

Nos deya *La Perdida* que *para nada necesita llevar armas el ciudadano civilizado*.

Ja veus Lerroux com te tractan los teus; perque jo recordo que á Sant Feliu de Llobregat durant un discurs vas ensenyar al públich un revólver que portavas á la butxaca «para hacer la revo'ución».

Los teus van dir: ¡Que's valent nostre amo; fins porta revolver! Pero ara lo teu diari no se'n recorda, y te tracta de salvatge.

No'n fassis cas; un altre dia ja tindrán més cuidado.

♦♦♦

A càn Felip, vull dir al Congrés, lo president va trencar l'altre dia més de sis *campanillas*. Y un cop acabadas va fer el *despejo general* per medi de la *benemérita*.

Un concell al president:

no s'entengui de *chiquillas* si no n'hi fá cas la gent vinga á rompre *campanillas*. Y si malgrat el soroll no logra calmá'l *toril* que fassi foch á tothom la honrosa guardia civil. Si aquesta no sapigués tirar dret ó be á *dredes* fassi maná el tiroteig per el *capitán Paredes*.

♦♦♦

Per un incomprendible erro qu'encara avuy no'ns expliquém, sortí una equivocació garrafal en l'article «Recort á un mort» publicat en la nostra edició darrera, en el quin se suposava un fet ocorregut l'any 1868 ab motiu de la revolució, com si hagués passat l'any 1835.

Es de créuer, y no'n dúptem, que'l bon criteri de nostres llegidors salvá la nostra inexplicable reliscada.

♦♦♦

Un'altra suscripció: Mentre la crisi obrera va amenassant cada dia més al nostre proletariat, els nostres republicans no's cuydan de res mes sino d'anar esquilant els pochos céntims que quedan á las butxacas dels obrers.

Ara s'ha obert una suscripció (y van cent) pera regalar un album artístich á n'en Lerroux. ¿May dirían per que? Per lo molt bé que va rebre á n'en Salmeron.

Tot pe'ls homes, res per las idees!... No sé quin efecte'm causa veure homes enamorats d'altres homes...

♦♦♦

Ara si que s'acabarà la guerra rus-japonesa. Espanya ha fet respectar las lleys de la neutralitat. Espanya ha sapigut *dir* lo que convenia. En una paraula, Espanya ha obligat á la esquadra rusa entrada á Vigo á respectar aquellas lleys.

Solsament que la esquadra rusa no ha obehit. Ha dit que sí, que sí, y ha fet que no.

Pero Espanya ha complert.

♦♦♦

Parlant de lo mateix. Ja m'hauria agradat veure cóm s'ho hauria arreglat el comandant de marina de Vigo si hagués volgut fer respectar aquellas lleys! Jo penso que no podia fer més que fer agafar els barcos russos per dos municipals y portarlos al quartelillo.

Perque d'altra manera, la nostra Marina no està encara en disposició de buscar bronquina. Ja'ls hi ha anat de prim, ja, als russos. Figúrinse que la esquadra espanyola ja està en projecte!

Sense comentaris publicuem dues ratlles d'una carta qu'en Vallés y Ribot ha rebut del ex-ministre de la República y actual diputat Sr. Estévez, desde Madrid:

«Aquí todos estamos dementes. Si tuviéramos un átomo de sensatez ya hubiéramos hecho la revolución.»

Y aquí també.

Retallém de *La Sembrador*, de Tarrassa:

«Continúa la tasca de desinfecció comensada pe'l Sr. Llangort en las planes de *La Tralla*.

En l'últim nombre d'aquest periódich, se fa ben patent la hipocresia d'en Roca tronant contra'ls capellans desde'ls seus periódichs y fent manifestacions de catòlich *enrage* cada vegada que ha rebut el sagrament del matrimoni.

Felicitém al Sr. Llangort.»

En previsió de futuras contingencies internacionals, el Ministre de Marina ha fet pintá'ls barcos de la *armada espanyola* de color de cendra.

Es lo qu'hauria dit el ministre: Els yankis varen apallissarnos per medi d'uns barcos pintats d'aquell color. Donchs pintémlosi nosaltres y apallissarem.

O sia lo mateix que fan els aprenents d'intellectual: L'Iglesias acostuma anar sense afeitar, va deixat en el vestir, porta tacas a la roba? Donchs no'ns afeitem, no'ns mudem y ja som com l'Iglesias.

En Borrás ja ha sigut discutit a Madrid. Els *hidalgos* ja's cansan del eminent, ab perill de que'l mellor dia se'l treguin del demunt a *cajas destempladas*.

Ho sentim, pero no podem plorar. No sé ara quin telegrama enviará en Borrás a l'Ateneo de Badalona, perque'l dia de la inauguració de la temporada a Madrid, n'hi va enviar un que deya: «Exito indescriptible, ovación inmensa, entusiasmo inaudito.—Borrás.»

Diuen que'l Ministre que va assistir al Concert que las Cambras de Comers varen encarregar al «Orfeo Catalá» en obsequi dels Delegats, va dir al felicitarlo: «Como vizecaino, como particular y como Ministro, ofrezco a l'Orfeo...» no se qué.

Y como *español*? Es un defecte generalisat el de que un espanyol quan va a Europa's dongui vergonya de dirsen.

La Esquella y La Campana encare's publican.

Son freqüents cada diumenge las agressions als establiments que contra lley restan oberts en dia festiu. El passat diumenge varem presenciar la detenció de dos obrers perque'n volian fer tancar un. Y *La Perdida* encare te'ls vidres sencers.

Diu un diari anglés que'l Mikado enviará una nota a Espanya fent constar el seu disgust per lo de Vigo, y que segons contesti'l Govern de la primera *impotencia* europea, enviará un *ulti-matum* y declarará la guerra.

Pela que'ls diaris castils l'acceptan.

Els regidors republicans han sigut poch menys que descalificats pel gran Lerroux en la Fraternitat o cleda graciencia.

Se'ns diu que's tracta d'una amagada d'ou, puig sapiguent l'emperador que'ls *ediles de la República* ne farán de crespas, en lloch d'impedirlo, deixa fer y fa com qui se n'aparta.

Aquesta *Unión nacional* resulta molt animal.

Ab l'intenció d'apartar a la massa republicana del federalisme, *La Publicidad* ha obert una secció de protestas contra en Vallés y Ribot, que la vritat siga dita resulta d'alló més esquifida.

Ni ha molts firmades per un sol individu, sens cap representació, y que de segü a casa seva lo coneixen molt; un altre d'un *Centro Republicano Infantil*, [pobrets nens] de qué us fan servir i mitja dotzena d'entitats de fora.

Totas las societats republicanas d'importancia brillan per son silenci.

¿Y com es que la Fraternitat Republicana de la Granvia no ha protestat? ¿Haureu de tornar a fer venir en Lerroux?

En cambi los federals del districte segon s'han apresurat a enviar la seva protesta.

Convé que dihem los punts de federalisme que calsa lo Centre Republicà Federal del districte segon. Aquest Centre que té lo titol en catalá, segurament per enganyar als que no'l coneixen, te lo Reglament, Estatuts y avisos en castellá; en tot lo local no s'hi veu cap bandera federal, pero sí una d'espanyola y un altre de republicana unitaria. Hi ha lo busto d'en Pi y Margall, colcat per escarni a sobre d'un escut, en que sols hi figuren duas torres y dos lleons, y que representa per lo tant la Espanya castellana, ya que la Espanya espanyola (?) hi han de figurar las barras de Catalunya y las cadenas de Navarra. En una vetllada que'ls vaig sentir los oradors parlavan un castellá que semblava

gallego, y un que va ferho en catalá va demanar dispensa y venia a la presidencia.

Aquets son los federals que protestan de'n Vallés. Son federals per l'estil de l'Ardid.

Com haviam anunciat, tingué lloch el passat diumenge l'acte de portar una corona a la tomba del immortal Mossén Cinto, ofrena d'alguns joves admiradors del genial poeta. L'acte revestí gran importancia, assistinhi nombrosas representacions de diferentas entitats catalanistas.

En el próxim número donarem compte de las quantitats recaudadas en aquesta Administració pera costejar la corona.

La manca d'espai no'ns permet donar compte complert del solemne acte inaugural de las classes del «Centre Autonomista de dependents del Comers y de la Industria». Presidi l'acte en Lluís Domènech y Montaner, prenenthi part ademés representants de totas las fraccions catalanistas.

Felicitém de tot cor al floreixent Centre y li desitjem cada dia més creixent prosperitat. LA TRALLA s'adheri al acte.

En l'Ateneo Obrer del Poblet, tingué lloch el passat diumenge l'acte de repartiment de premis als noys que concorren en las escuelas que l'Ateneo sosté.

L'acte's vegé concorregut.

AVIS

Anavam endarrerits de Cartas de fora; els treballs tots son d'actualitat, y'ns hem trobat al compaginar que no'ns hi cabia tot. Posats a triar hem preferit treure ninots que no pas treure text.

Y queda aixís explicat el perque dels pochos dibuixos que publicuem.

Premiá de Dalt

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt senyor meu: Gracias al dignissim president actual de la Cooperativa, s'ha descobert que'n aquella societat hi han unas *filtracions* que's tem siguin degudas a uns forats que las ratas provinents del saló-teatre del Barbut hagin fet cap a la Cooperativa.

Com que'ls obrers tan vilment... filtrats se temen que'm tot y'l bon zel del actual president, y encar que ajudat pels altres presidents (que pareix que ja habian notat algun cau de ratas) per rateras que posin no agafarán cap rata Barbuda, ni cap ratolí barbamech, jo, obrer cooperatiu, en nom de bon nombre de mos companys, li prego fassi venir el seu Gnom per poguer esbrinar per quin cau ó per quina filtració s'han irregularisat ó evaporat una pila de centas pessetas,

UN COOPERATIU QUE BUSCA COOPERACIÓ

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt Sr. meu: Alguns republicans d'aquí, s'estranyan de la poca paraula del seus redemptors y's preguntan, com es que no ha vingut en Salmerón? homens, no es estrany, es massa petit Molins de Rey pera allotjar al *distinguido*; puig si es veritat que va visitar a St. Andreu y altres, son ben poch y deuen ser els de més compromís. Ja vindrá una altra vegada.

L'arcalde sembla que ha sentit las fibladas que desde aquí li propinem ab rahó, pero no ho deu entendre així, perque s'enfada, y pitjor per ell, que així riurém, y li recomano que tant aviat com pugui, reuneixi la junta de cementiri, que ja fa coragre que no's reuneixi desde fa tant temps, dependint sols d'ell, y qu'estiguin al tanto arcaldes, presidents de districte y tots els que vulguin figurar a sobre l'obrer no'ns cansarem de férlosi guerra.

UN CATALÁ DE COR

Monistrol de Montserrat

Sr. Director de LA TRALLA.

Sabém d'un regidor de la majoria Lerrouxiana, distingit per la lletra menuda que té, y las infulas de *dómine* que gasta, quan perora devant del ramadet mansoy que segueix a ulls cluchats tant sempertern personatge, que dias passats s'afanyava fent protestas d'amistat a un cert personatge que desempunya un cárrech popular y no pe'ls vots dels fraternos, sino dels *oscurantistas y retrógados y carca-regionalistas*. Donchs bé, l'escena en un concurs regut establiment de bany, ahont nostre home jurá y perjura que may havia votat en contra del personatge de referencia, quin estava present. Y tot perqué? Perque'n aquells moments actuava de comerciant y volia tal vegada tenir forsa despatax del genre ab que trafiqueja.

Es lo qu'ell devia dir:—No es tan fiero el Leon-ci como lo *pintan* nostres correligionaris. M'hi jugo

un llapis que no endevinan lo nom del personatge aludit ni lo que li va regalar en proba de son agra-himent.

RECADER MONISTROLÁ.

(Seguirá).

19 Octubre 1904.

Martorell

Sr. Director de LA TRALLA.

Li tinch que dir que'n aquesta vila si no hi ha-guessin tants republicans y escura butxacas (en el joch zeh?) lluhiria més la pell d'algun pobre treva-llador.

Si, vina ab mi, Trallarich, com el Fuet nou vé ab tú y t'estreny ab la ma d'amich. Y are, un concell; ¿lo nostre Alcalde no está pas en descobert ab tú? Te dich aixó, perque com qu'está mitg malaltot, (se li gasta la consciencia), quan li reclaman un deute, diu: «No tinch consciencia, no n'he tingut may, ni vull tenirne», y sent aixís tampoch cobrarías. Si m'embrutas, t'enmascaro, ve a ser igual que'l teu, que la seva formalitat lo gat se la menja.

L'has fet sortir de fogó ab la teva xurriacada contra'l... Maura, y tornan a regira'ls caus per des-cubrirme, y a tal objecte ja están amanidas las co-rresponents varas de freixa pera descarregar una tremenda pluja de latigassos al pobre Fuet nou, que n sa primera fuetada ha tingut l'acert de férlosi cruixir l'espinada.

Avant donchs, que vostres bríos no m'acobardan, ni admeto aquestas llissons de gent feréstega y xor-ca, sino quan son practicadas.

¿Me voleu conéixer babsus (republicans) de Mar-torell? No vull que patiu de mal de cor. Soch casat, no dormo ab dona y a voltas la passeio pels carrers de la vila: sé llatí perque'm dona la gana, soch alt y baix, tinch de gras y quelcom de magre, ab un Fuet nou y llarch qu'arriba per tot. ¿Me coneixeu? Apa buenas.

FUET NOU

Octubre 8 de 1904.

Manresa

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt Sr. meu y company de causa: Comenso la meva tasca de correspon'al saludant a V., a la Redacció y llegendors de LA TRALLA.

En el núm. 50 del seu periódich, surti una co-rrespondencia de Manresa firmada solsament ab inicials, en la qual es confonia a ese—alcalde—per-dido—conservador, en Maurici Fius, ab son cosí l'honrat comerciant y ferm catalanista en Tomás Fius; em complasch en fer aquesta rectificació, ja que segurament l'error va esser involutari ó pe desconexer l'autor a abduas personas.

MATALOT

Tarrassa

Sr. Director de LA TRALLA.

Un fet ocorregué'l dissapte passat, dia 15, a la Fraternidad Re...pública, que no vull passar per alt.

Me refereixo a lo que l'hi passá a un ex-soci de la *Caixa* que ab motiu dels gastos extraordinaris del darrer Carnaval, no poguentlos pagar per ésser obrer. se sortí de la societat, prometent al cobrador que aixís que pogués se posaria al corrent, pero vetaquí que'l dissapte van fer ball a la dita *Caixa* y al obrer se l'hi ocorregué anarhi a donar una mi-rada; el veu el cobrador, se l'hi tira a sobre, després d'haverlo insultat, y agafantlo pel coll ben fort, el va treure del local, ajudat per una bona part de'ls socis que's van posar de part del cobrador.

No vull fer cap comentari, que'l fet en sí ja de-mostra'l que busca aquesta gent, els quartos.

FUET TARRASENCH

19 Octubre 1904.

De Artés

Sr. Director de LA TRALLA.

En aquesta vila també hi tenim (per desgracia) uns quants obrers encegats ab la re... pública Lerrouxista, y a tots els que no pensan com ells... ¡flets! me'ls posan com un drap brut.

Jo també soch un humil obrer com vosaltres, pero no'm deixo entabanar per aquesta colla de galifar-deos, que viuen ab l'esquena drete mentres vosal-tres subeo tota la setmana per mantenirlos, y per paga os maltractan.

Jo també tinch un ideal, y a mi ningú'm fa servir de cobertora, com a vosaltres; a mi no'm diuen que farán *Casas del Pueblo* ni'm birlan els escassos quartos que guanyo, res de tot aixó, sino que treva-lló per mi, pe'ls meus fills y per la llibertat de Ca-talunya. Me diuen que m'instruheixi, que respecti al qui com jo no pensi, en fi, que sigui home cons-cient y útil a la societat...

¡Quánta diferencia va d'aixó a lo que os predica en Lerroux... ¡ux!...

¡Obrers artesenchs, delxeuvos d'individualismes y sigau conscients!

FUET ARTESENCH.

Octubre 904.

Sr. Director de LA TRALLA.

Cambrils

Si no coneguessim al nostre Roca y Roca, als cambrilenchs, que fa molt temps nos va vénder la consciencia, nos admiraria la seva conducta ab un gos que té, que l'hauria castigat ferament a no ser els crits y las protestas del vehinat y la por, més

En resúm...

En resúm, lo del Congrès no es pas una solució. En Lerroux no está tranquil, en Lerroux encare té pó.

que res, que'l feu cumplir per primera volta ab l'autoritat.

Molt podriam dir d'aquest tipo, pero'ns dol lo pa-per y l'espai qu'inútilment empleariam.

Ab aixó, que continuhi dihent barruts als que li demanan almoyna y deshonrant l'Iglesia, dihentse catòlich, y qu'esperi *impávit* qu'arriui'l dia en que's compleixi la máxima d'en Montalembert: «El poble perdona als que l'oprimen; pero may als que l'enganyan», qu'estich segur no será perdonat.

MEMENTO.

Octubre 904.

Martorell

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt Sr. meu: Permetim dirigirme ab la present al «Petador», de Molins de Rey.

Donchs, si senyor «Petador», tinch lo gust de di-rigirme a vosté sens tenir l'honor de coneixel, pera manifestarli que la xurriacada passada ha fet sortir de fugó als *kánguros* martorellenchs, y com vosté, si bado, seré víctima de la seua baba verinosa, puig desplegan tot lo seu furor regirant fins las clava-gueras y ensumant com las ratas-sabias qui pot ésser l'autor d'aquellas veritats. Y ¿sab ab qui judi-can? donchs, ab el Sr. Sala, metje qu'era de ca'la vila, y a qui fa poch han tret pera posarhi al *repu-blicano de conveniencia* Sr. Navarro, (diuen qu'es pare del senyoritu Navarro, secretariu d'en Lacan-dru), y aixó ho han fet, degut a la miseria ab que vestia la seva *senyora particular*.

Vegi, senyor «Petador», fins diuen que treballan perque LA TRALLA no surti més. ¡Infelissas criatu-ras!... ¡Y pensar que'n tindreu fins pe'ls fills de vostres nets!

Prepareuvos de valent y, prou per avuy.

¡Petador molinsderreyench, avant sempre! Rebi'l cor noble y sencer de catalá y amich, que de veras l'ayma

FUET NOU.

19-9-4.

Cartera de Comunicacions

Joseph Cantijoch.—El seu article li donaria dis-gustos y per aixó no'l publicarém.

J. Molist y Ribas.—Anirá a son torn.

A. Santonja y Bassols.—No ho estranyi perque tot va per torn y encare no ha arribat el del seu ar-ticle.

Terrible.—Anirá.

Ll. F. Tama.—No pot anar.

Fritz.—«L'amor es cego» anirá; de lo demés li estimaré torni a fer l'observació, que no la recordo.

S. B. y S.—El seu «Crit d'esperansa» anirá en el Calendari.

R. B.—Las sevas «Puntas» anirán.

Un republicano de buena fé.—Ja pot anar escri-bint, que'ns agrada molt. Vosté's veu que confon bona fé ab tontería.

Alsa-Prem.—¿Ahont li podem escriurer?

Imp. LA RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos